

NA KONGRESU ITALIJANSKIH BIBLIOTEKARJEV

Maks Veselko

Malo je manjkalo, pa bi bil edini udeleženec lanskega kongresa italijanskih bibliotekarjev. Zgodaj spomladi 1973 je namreč Zveza društev bibliotekarjev Jugoslavije, ki je imela tedaj sedež še v Ljubljani, dobila prijazno vabilo od AIB (Associazione Italiana Biblioteche), naj se njen predstavnik kot gost udeleži njihovega kongresa v prvih dneh maja in sicer v kraju Civitanova Marche. Zveza je udeležbo ponudila meni, jaz pa sem seveda prav rad prevzel to nalogo. Ker kraj Civitanova Marche leži nekako sredi vzhodne (jadranske) obale italijanskega škornja, nekoliko južneje od Ancone, in vodi mimo avtomobilska cesta, sem takoj po prvomajskih praznikih dejansko že skoraj sedal v avto, ko sem dobil telegram, da kongres zaradi stavke odpade. Stavkali seveda niso bibliotekarji, marveč poštarji in s tem onemogočili organizacijo kongresa. Na srečo so bili kljub stavki pripravljene prenašati vsaj telegrame, a kaj, ko so mojega — naslovljenega na knjižnico — poslali prav za prvi maj. Nakar so naši poštarji napisali nanj »urad zaprt« in mi ga prinesli po praznikih.

Kaj kmalu za temi dogodki je prišlo iz Italije spet prijazno pismo z opravičilom in pojasnilom, da je kongres premaknjen v oktober. Ponovni poskus je uspel, čeprav oktobra niso v Italiji razsajale stavke, pač pa kolera.

Naj najprej še enkrat omenim lepo navado italijanskih bibliotekarjev, da na vsak svoj kongres povabijo goste iz tujine, ki jim sicer dajo le skromno nadomestilo stroškov za pot in življenje pri njih, tako da je vsakdo dodajal iz svojega, bilo pa je kljub temu prav prijetno, zanimivo in poučno. Razen mene so prišli še predstavniki bibliotekarskih društev Švice, zahodne Nemčije, zahodnega Berlina in Anglije ter vodja ameriške biblioteke v Rimu. Posebej to omenjam zato, ker je to postalo že tradicija — ne le pri njih, tudi pri nas, saj se mi zdi, da smo se vabilu še vsako leto odzvali — naša zveza se pa tem vabilom ne odziva z vabilom na naše kongrese, kar bi bilo skoraj nujno.

Kongres je bil organiziran podobno, kakor jih prirejamo mi, le s to razliko, da je bil svečani začetek ob koncu tedna, v soboto in nedeljo, naslednje tri dni pa so posvetili strokovnemu delu po sekcijah. Ti sestanki sekcij so bili skoraj prej minitečaji; sekcija za katalogizacijo je na primer poslušala nauk o korporativnem avtorju. Presenetila pa me je udeležba, saj bibliotekarjev iz vse Italije ni bilo več, če ne celo manj, kakor se nas zbere na občnih zborih slovenskega društva. Stvar je postala jasnejša, ko so mi povedali, da jim je težko dobiti dovoljenje za udeležbo, in če jim ustanova tudi dovoli odsotnost, gre udeležba na njihov osebni račun in redni dopust.

Kongres, ki je bil 23. po vrsti in jih štejejo od leta 1930, ko je bilo društvo ustanovljeno, je začel predsednik dr. Renato Pagetti s poročilom o delu, iz katerega je razvidno, da je bilo poglobljeno prizadevanje usmerjeno v priznanje družbene vloge knjižničarstva zlasti v obdobju pripravljavanja novega zakona o kulturi in kulturnih ustanovah, ki menda knjižnicam niti od daleč ne priznava tistega mesta v ureditvi družbe, kakršnega knjižničarji zahtevajo. Poročilo smo poslušali v gledališču, kamor so nas peljali z avtobusi, saj se nahaja v »gornjem mestu«. Kasneje smo spoznali, da ima kar vsak kraj ob obali na griču še »gornje mesto«, ki je zgodovinski center kraja, medtem ko je spodnji del posvečen turizmu in industriji. Med njima tudi menda kar redno vladajo »dobri« sosedski odnosi, čeprav gre uradno za isti kraj. Tako si je na primer Civitanova šele pred nekaj leti uredila knjižnico, ki jo vodi sicer priletni, a izredno temperamentni in simpatični nekdanji pomorščak Silvio Zavatti. Potožil nam je, kako malo denarja ima za nabavo knjig in kakšen kup dragocenosti hranijo uskladiščen v gornjem mestu, ki njega seveda silno mika, toda o tem, da bi zgornji odstopili svoje knjige spodnjemu, ni in nikoli ne bo govora.

Naslednjega dne smo spet v gledališču poslušali dva referata. Prvega je pripravil L. Balsamo in sicer o sodobnih smereh biblioteconomije v Italiji in tujini. Skrbno pripravljen, obširen in izredno zanimiv referat je najprej orisal zgodovinski razvoj te vede od časov, ko je bil knjižničar predvsem dolžan varovati knjige pred živalcami, ki se skrivaj zalezejo vanje, in preradovednimi obiskovalci, ki skušajo knjige jemati v roke (omenil je kot posebno zanimivost, da je za državne knjižnice vse do leta 1967 veljal predpis, po katerem je smel uporabljati kataloge le knjižničar, izjemoma še znanstvenik, a pod knjižničarjevim nadzorstvom) pa do današnjih dni, kjer je v anglosaškem svetu opazil premik od pojma knjige k dokumentu, od širjenja kulture k širjenju informacij in potemtakem h knjižnici, ki ni več zbirka, marveč organizacija dokumentov. Dokazoval je ne-

ko presenetljivo statičnost v sovjetskem pojmovanju vloge knjižnice, vsaj v teoriji, medtem ko sta jih knjižna masa in pa uvajanje računalništva v praksi pripeljala precej dalje. Omenil je izredno živahnost teoretičnega razpravljanja na Češkem in Poljskem pa prvenstvo zahodne Nemčije v raziskovanju možnosti uporabe računalnikov v knjižnicah. Nazadnje je opisal še Francijo in njeno novo biblioteko Halles, kjer naj bi obiskovalci prvič ne našli nobenega kataloga več, marveč samo še terminal, ter končal s primerjavo svojih ugotovitev s položajem v Italiji, ki ji je očital premajhno skrb za strokovno razgledane in znanstvenega raziskovanja sposobne kadre.

Podobno je izzvenel tudi naslednji referat, ki ga je pripravil G. Baracchetti in je govoril o šolskih knjižnicah, ki so po njegovih trditvah v precej bednem stanju (v poprečju knjiga na 5 učencev in 150 novih knjig letno na knjižnico), zanimivo pa je, da je zarisal sodobnejši koncept šolske knjižnice vseskozi po načelih, ki smo jih sprejeli — vsaj kolikor sem jih spoznal — tudi pri nas. Končni del njegovega referata je bil posvečen šoli in njeni knjižnici v majhnem kraju, kjer so možnosti seveda naslednje: samo šolska knjižnica, samo javna knjižnica ali obe in gre v tem zadnjem primeru za delitev dela med njima. Nagibal se je k prvi možnosti, čeprav se ni dokončno opredelil, apeliral je le na preganjanje konkurenčnosti in podvajanja fondov, če sta v kraju obe. Zanimiv je bil, vsaj za nas, tisti diskusijski odziv, v katerem se je neka učiteljica iz majhnega kraja sicer strinjala s tem, da njena knjižnica, ki je v kraju edina, prevzame skrb tudi za druge bralce, ne le za šolarje, ampak problem je drugje: če naj dela tudi z drugimi bralci, bi morala biti šola odprta tudi popoldne; če bo odprta tudi popoldne, bi moral biti v njej tudi sluga, ki odklepa in zaklepa šolska vrata, kar bi sicer rad storil — a če bi to storil, bi imel huda otepanja s sindikatom!

Dejansko so problemi italijanskih knjižničarjev močno različni od naših, ko se po eni strani trudijo doseči kakršnokoli povezanost med knjižnicami, kar naj bi jim prineslo tudi večjo težo v družbi, ali odpreti šolsko knjižnico odraslim, na drugi strani pa smo dobili v roke zajetno poročilo enajstih knjižnic o njihovih izkušnjah pri delu z elektronskimi računalniki ter poskusni — oziroma bolj propagandni snopič bibliografskega slovarja, ki bo vsako leto prinašal popis italijanske knjižne produkcije na najsodobnejši način, seveda spet s pomočjo računalnika.

Prav tako je zanimivo, da je predsednikovo poročilo navedlo kot poseben uspeh društvenega prizadevanja tiskanje knjig za stare ljudi z velikimi črkami, česar se je navsezadnje le lotila neka njihova založba (čeprav se pri tem človek vpraša, ali ne bi bilo

smotrneje tem ljudem dati očala), in je založba tudi vsem udeležencem poklonila po en izvod tako natisnjene knjige, a kaj, ko smo ugotovili, da nam je med lepe platnice uvezala prvo in drugo polo, potem pa se je druga pola ponavljala vse do konca. Ni si težko predstavljati komentarjev vročekrvnih Italijanov, ko so to opazili.